

(i) Printed Pages: 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	0	1	7
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	1
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 1st Semester

1128

ECONOMICS (In all Mediums)

Paper—Micro Economics

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :- (1) For private candidates who have not been assessed for internal assessment, the marks secured by them in theory paper will proportionately be increased to maximum marks of the paper in lieu of internal assessment.

(2) Question No. 1 is compulsory.

(3) Attempt **one** question from each unit.

(4) Attempt **five** questions in all.

1. Do any nine. Attempt in 25-30 words :

(i) Give Welfare Definition of Economics.

(ii) State the Law of Diminishing Marginal Utility.

(iii) What is Consumer Equilibrium ?

(iv) Give assumptions of Indifference Curve Analysis.

- (v) What is Giffen good ?
- (vi) State Marginal Productivity theory of distribution.
- (vii) Define Transfer Earning.
- (viii) What is the difference between Gross Profit and Net Profit ?
- (ix) When price discrimination is possible ?
- (x) Define internal economies.
- (xi) What is Consumer Surplus ?
- (xii) What is Marginal Rate of Substitution ? 2×9=18

UNIT-I

- 2. Discuss the nature and scope of Economics. 18
- 3. Explain the Price Effect, Income Effect and Substitution Effect with the help of Indifference Curve and show that Price Effect is a combination of Income Effect and Substitution Effect. 9,9

UNIT-II

- 4. Explain the Law of Variable Proportion. 18
- 5. Explain the concept of Average Cost and Marginal Cost in the short period. Why is the short run average cost curve U shaped ? 8,10

UNIT-III

6. Explain the importance of time element in the determination of price under Perfect Competition. 18
7. What is monopolistic competition ? How are price and output determined under it ? 18

UNIT-IV

8. Discuss the modern theory of determination of rent. 18
9. Critically examine loanable funds theory of rate of interest. 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- (1) प्राइवेट परीक्षार्थियों, जिनका आंतरिक मूल्यांकन के लिए आकलन नहीं किया गया है, उनके द्वारा प्राप्त अंकों को आंतरिक मूल्यांकन के स्थान पर अधिकतम अंकों तक बढ़ा दिया जाएगा।

(2) प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।

(3) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न हल कीजिए।

(4) कुल पांच प्रश्न हल कीजिए।

1. किन्हीं नौ प्रश्नों के उत्तर दीजिए। उत्तर 25-30 शब्दों में होने चाहिए :

(i) अर्थशास्त्र की कल्याण संबंधी परिभाषा दें।

(ii) घटती सीमांत उपयोगिता का नियम क्या है ?

- (iii) उपभोक्ता संतुलन क्या होता है ?
- (iv) तटस्थता वक्र की मान्यताएं बताएं।
- (v) गिफ्टन पदार्थ क्या है ?
- (vi) वितरण का सीमांत उत्पादकता सिद्धांत क्या है ?
- (vii) हस्तांतरण आय की परिभाषा दें।
- (viii) कुल लाभ तथा शुद्ध लाभ में क्या अंतर है ?
- (ix) कीमत विभेद कब संभव है ?
- (x) आंतरिक बचतों की परिभाषा दें।
- (xi) उपभोक्ता की बचत या बेशी क्या है ?
- (xii) सीमांत प्रतिस्थापन की दर क्या है ? 2×9=18

यूनिट-I

- 2. अर्थशास्त्र की प्रकृति और क्षेत्र की व्याख्या करें। 18
- 3. कीमत प्रभाव, आय प्रभाव तथा प्रतिस्थापन प्रभाव का तटस्थता वक्र तकनीक की सहायता से वर्णन करें। स्पष्ट करें कि कीमत प्रभाव आय प्रभाव तथा प्रतिस्थापन प्रभाव का संयोग है। 9,9

यूनिट-II

- 4. घटते-बढ़ते अनुपात के नियम की व्याख्या करें। 18
- 5. अल्पकाल में औसत लागत तथा सीमांत लागत की व्याख्या करें। अल्पकालीन औसत लागत वक्र 'U' आकार की क्यों होती है ? 8,10

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਿਤਾ ਮੇਂ ਕੀਮਤ ਕੇ ਨਿਧਾਰਿਣ ਮੇਂ ਸਮਯ ਤਤਵ ਕੇ ਸਹਤਵ ਕਾ ਵਰਨਿ ਕਰੇਂ। 18
7. ਏਕਾਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਿਤਾ ਸੇ ਕਯਾ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਹੈ ? ਇਸਮੇਂ ਕੀਮਤ ਤਥਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕੈਸੇ ਨਿਧਾਰਿਤ ਹੋਤੀ ਹੈ ? 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਲਗਾਨ ਕੇ ਨਿਧਾਰਿਣ ਕੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕੀਯੋ। 18
9. ਭ੍ਰਣ ਯੋਗਯ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਕੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਯਾਖਯਾ ਕੀਯੋ। 18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- (1) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਆਂਤਰਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਆਕਲਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਆਂਤਰਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਅਧਿਕਤਮ ਅੰਕਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(3) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

(4) ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰੋ।

1. ਕੋਈ 9 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਉ। ਜਵਾਬ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ :

(i) ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਕਲਿਆਣ ਸੰਬੰਧੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।

(ii) ਘਟਦੀ ਸੀਮਾਂਤ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਕੀ ਹੈ ?

- (iii) ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀ ਹੈ ?
- (iv) ਉਦਾਸੀਨ ਵੱਕਰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- (v) ਗਿਫਿਨ ਵਸਤੂ ਕੀ ਹੈ ?
- (vi) ਵੰਡ ਦਾ ਸੀਮਾਂਤ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕੀ ਹੈ ?
- (vii) ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਆਮਦਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
- (viii) ਕੁਲ ਲਾਭ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ?
- (ix) ਕੀਮਤ ਵਿਭੇਦ ਕਦੋਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ?
- (x) ਅੰਦਰੂਨੀ ਬੱਚਤਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
- (xi) ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕੀ ਹੈ ?
- (xii) ਸੀਮਾਂਤ ਪ੍ਰਤੀਸਥਾਪਨ ਦੀ ਦਰ ਕੀ ਹੈ ?

2×9=18

ਯੂਨਿਟ-I

- 2. ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
- 3. ਉਦਾਸੀਨ ਵਕਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਦੱਸੋ ਕਿ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਸਥਾਪਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਹੈ ? ਸਿੱਧ ਕਰੋ ਕਿ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਸਥਾਪਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਜੋੜ ਹੈ ? 9,9

ਯੂਨਿਟ-II

- 4. ਘੱਟਦੇ-ਵੱਧਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
- 5. ਅਲਪਕਾਲ ਵਿੱਚ ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
ਅਲਪਕਾਲ ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਵਕਰ 'U' ਅਕਾਰ ਦੀ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ? 8,10

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਪੂਰਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਤੱਤ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
7. ਏਕਾਧਿਕਾਰੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਲਗਾਨ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
9. ਰਿਣਯੋਗ ਫੰਡ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਪੂਰਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਤੱਤ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
7. ਏਕਾਧਿਕਾਰੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਲਗਾਨ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
9. ਰਿਣਯੋਗ ਫੰਡ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18